

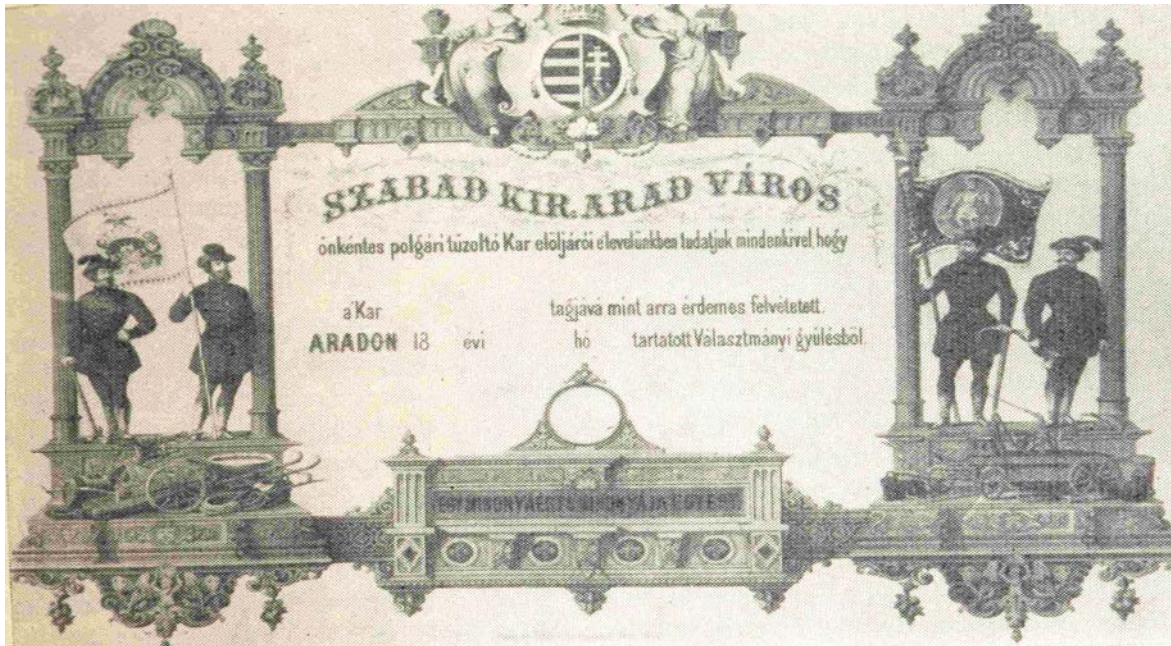
A TŰZOLTÓK DÍSZKARDJA, RŐZSEKÉSE, DÍSZTŐRE

BEVEZETÉS

Tűzoltó ruházat és felszerelés rendszeresítésének, egységesítésének, valamint viselésének a kérdése – nagy valószínűséggel csak - a céhes tűzoltást felváltó szervezett, képzett tűzoltó szervezetek megszületésével egyidőben került napirendre. Az egységesítést hosszú – vitákkal, kísérletekkel, számos elképzeléssel, de anyagi nehézségekkel is övezett – úton sikerült megoldani. Hogyan is jutottak el hazánkban a megoldáshoz?

A kapitalizmus kialakulásának kezdetétől a céhek egyre inkább a termelés fejlődésének gátjaivá váltak. A kibontakozó ipari forradalom a társadalmi és gazdasági életben számos változás indukálójá lett. A polgári fejlődés során egyre csökken a céhek jelentősége. Korábban a városok igazgatásában és védelmében tekintélyes szerepet játszó céhek tevékenységi körét a kialakuló modern nagyipar jelentékenyen korlátozza, ez az átalakulás egészen odáig tart, hogy hivatalosan meg is szüntetik őket. A változás a tűzoltóügyben is megtörténik, ugyanis a tűzvédelemben kitüntetett szerepet betöltő céhek tűzoltói tevékenysége is felülvizsgálatra szorul. Sok településen a tűzoltást kellő elméleti felkészültséggel, és gyakorlattal rendelkező állandó csapatra kívánják bízni. Sőt a nagyobb gyárakban, ipartelepeken az ott foglalkoztatottakból óhajtották a saját tűzoltó szervezetet létrehozni.

Már az elsőként megalakuló önkéntes tűzoltó szervezetek is írásban (szabályrendeletben) rögzítették az adott település, ipar-, és gyártelep tűzrendjét, a szolgálat, a felszerelés, az öltözködés, és a működés rendjét. Magyarországon - a sort 1835-ben megnyitó – az „Első aradi önkéntes polgári tűzoltó Kar” szabályzatában már szó van a tagok egyöntetű ruházatáról. Az egységes öltözet „*Zrínyi kabát és nadrág sötétbúzavirág-színű posztóból fekete zsinórzattal, 5 fehér sima som gombbal, kalap fekete tarajkával és vörös tollal. Csizma magyar, sarkantyúval.*”¹A szervezet tagfelvételi lapját mutatja az **1. kép, amelyen** kétoldalt a szervezet tagjai egyenruhában láthatók.

1. kép. Az aradi önkéntesek tagfelvételi lapja, a kép szélén egyenruhát viselő tűzoltók láthatók

¹ Tarján Rezső – Minárovics János: Az önkéntes tűzoltóságok történetéből (Belügyminisztérium Tűzrendészet Országos Parancsnoksága, Budapest 1968, 8. oldal)

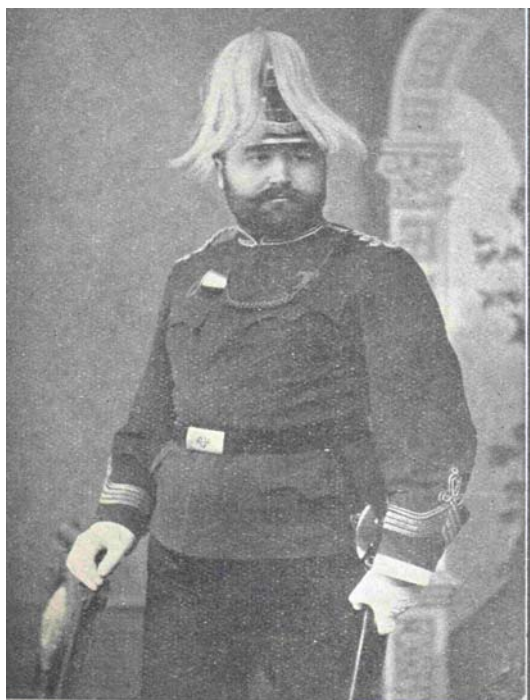
Így az első egyenruhát rendszeresítő szervezet az aradi volt, tűz esetén a gyors beavatkozás érdekében nem kellett kötelezően abba beöltözni. A szervezet jelvényét viszont az előírás szerint viselték, azaz így tették egyértelművé ahhoz való tartozásukat.[1]

1866-tól megkezdődött a Budapesti Önkéntes Tűzoltó Egylet szervezése, és a tagok részére a következő évben ruhákat szereztek be. Az egységes ruhaviselet megoldásra várt, és komolyan napirendre került. Az 1871-ben megalakult Magyar Országos Tűzoltó Szövetség (MOTSZ) kezdetől fogva a szervezett, azonos szabályok szerint működő tűzoltóságok létrehozásán fáradozott, ebbe beleértendő az egyenruházat viselésének a kérdése is. Az egyenruha és a rangjelzések egységesítésére különféle elképzelések voltak. 1874-ben Follmann Alajos budapesti főparancsnok-helyettes a szövetség soproni nagygyűlésén terjesztette elő elképzelését. A következő képen (**2. kép**) ő látható a javasolt öltözetben, bal keze tűzoltó baltán nyugszik.² [1]

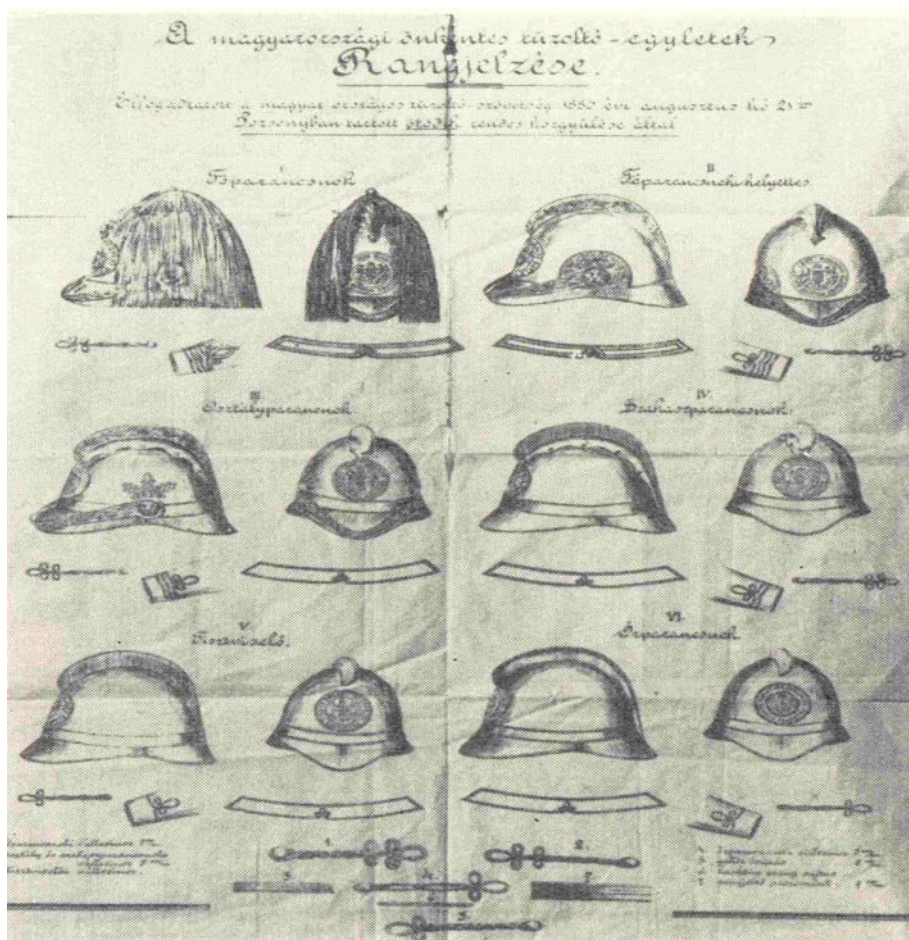
2. kép. A budapesti önkéntes tűzoltók által 1874-ben javasolt egyenruha.

² Tarján – Minárovics idézett műve 19. oldal.

1876-ban a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség aradi nagygyűlésén Kolozsvár tűzoltó parancsnoka – Deák Pál írásban tette meg elképzelését: „Bő, sima mellű zubbony felálló rövid gallérral, zubbony jobb oldalán Ö. T. a túloldalon pedig a tűzoltó száma legyen. Amelyik egyletnek sisakja nincsen, ott francia mintára készült tűzoltójelvényes fekete bőrsapkát kell viselni.³” Amint az idézetből kiderül, ő szükségesnek tartotta egy piros karszalag rendszeresítését is Ö.T. betűkkel (az Ö.T. – az **Ö**nkéntes **T**űzoltó rövidítése), amelyet szolgálatba lépésekor kötelező lett volna viselni. A karszalaggal kívánta jelezni, hogy az adott tűzoltó hivatalos személyként vesz részt a tűz megfékezésében, tehát az utasításait figyelembe kell venni. A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség pozsonyi nagygyűlésén 1880-ban elfogadták az egyenruhát és az egységes rangjelzést (3. és 4. kép.).

3. kép. Az 1880-ban elfogadott egyenruha

4. kép. Az első rangjelzési szabályzat (1880)

³ Tarján – Minárovics idézett műve 20. oldal.

Bárány N. Ernő budapesti önkéntes tűzoltó főparancsnok az 1887-ben érvényes egyenruhában – a bal karján Ö.T. feliratú karszalaggal - látható a következő képen (5. kép). [1]

5. kép. Az 1887-ben viselt egyenruha

Egy testület tagjainak megkülönböztetésére, és együvé tartozásának kifejezésére szolgáló egységes ruházat és felszerelés viselése fontos dolog. A tűzoltóságnál az első általános érvényű szabályozással azonban nem zárul le ez a folyamat, az egyéni elképzelések mellett a korszerű tűzvédelmi eszközök megjelenése, a ruhaipar fejlődése, a tűzoltásban az egyre veszélyesebb kihívások, és egyebek a további változásokat, változtatásokat indukálják. Hazánkban is ez a tendencia érvényesült, ezek az okok állnak a mai változtatások háttérében is, mindezek eredményeként a magyar tűzoltóság lépést tartva a korrall – anyagi lehetőségein belül mindig – igyekezett a legkorszerűbb felszereléssel és ruházattal ellátni állományát.

A tűzoltóság ugyanúgy, mint a honvédség a tagjait nemcsak munka (gyakorló), hanem köznapi (kimenő), és dísz (díszelgő) ruházattal⁴ látja el. A munkaruha a napi komoly fizikai igénybevétel - gyakorlatok, gyakorlások, kísérletek, a riasztás utáni vonulások, a tűzoltás, a műszaki mentés, és egyebek - nehézségeihez igazodva kerül kiválasztásra, a köznapi (kimenő) viselet a napi munkavégzés és mozgás kényelmét szolgálja, a díszöltözethez pedig az ünnepélyesség kifejezője, azaz azt alkalmanként kell (lehet) viselni. A díszöltözethez különféle – a tanulmány címében is felsorolt – felszerelési tárgyak is tartozhatnak, habár az eddig leírtakból nem tűnik ki, hogy előírás szerint a magyar tűzoltóság egyes személyeinek felszereléséhez is tartoztak volna. A továbbiakban célszerűnek tűnik néhány fogalmi meghatározás (szálfegyver, kard, tör, rőzsekés) megismerése. De érdekes lehet vizsgálni abban a tekintetben is, hogy miként kerültek ezek a tűzoltók felszerelési tárgyai közé, valamint választ keresni arra a kérdésre is, hogy miért viseltek a tűzoltók szálfegyvert.

A SZÁLFEGYVEREK – KARD, RŐZSEKÉS, ÉS TÖR - A MAGYAR TŰZOLTÓSÁGNÁL

A szálfegyvert, vagy ahhoz nagyon hasonló eszközöket az ősemberek is használtak, ezek funkciójuk szerint az állatok elejtésének, illetve más törzsek elleni harc kellékei voltak. Később katonai felszerelések, harceszközök lettek, a kard, tör és egyebek egy adott időben és ideig a katona egyéni fegyverei. A harceszközök közül néhány (kard, tör) más funkcióval a katonai öltözet tartozéka maradt.

A korabeli irodalmak tanulmányozása nem ad egyértelmű választ arra, hogy a szálfegyverek miként kerültek a tűzoltók egyéni felszerelési közé. Kardot csak tűzoltó tisztek viseltek, mégpedig az önkéntes tűzoltó szervezetek tisztjei.⁵ Mi lehet az indító oka a kard viselésének? Erre nehéz válaszolni. Talán a katonai mintára történő szerveződés lehet az alapötlet. A tűzoltó szervezetek ugyan a helyhatóságokhoz tartoznak, de talán az lehet a gondolat háttérében, hogy mivel a tűzoltóügy törvényi teendőinek rendezése a belügyminisztérium feladatköre, így a **rendészeti** feladatokat végrehajtó rendőrök és a **tűzrendészeti** feladatokat végző tűzoltók is viseljenek kardot. A szálfegyver viselése – így közvetett módon - egy nagyobb szervezethez (jelen esetben az egyenruhás szervezetekhez) való tartozás jelképe is lehet. Az egyenruhás szervezeteknél a már nem harceszköznek tekinthető kard eltérő funkciót tölt be, mert a rendőrök – a szolgálati, tehát nem a díszkardot - tevélegesen is használják, nevezetesen kardlapozásra, azaz fegyvelmező eszközként. A tűzoltónál ez biztosan nem így van, mert kardot csak semleges eszközként viseli. A lovasság megszűnése után a honvédségnél is ezt a funkciót tölti be, azaz díszítő elemként használják.

A tűzoltó tiszt tűz esetén, vagy egyéb esetekben mit is tehetne a kardjával, a rőzsekésével? Egyszerű a válasz: semmit. De egyébként sem a rendőr-, sem a katonatiszt a díszkarddal, dísztőrrel nem harcol, az csak jelképezi a rendőri, katonai mivoltot, egy díszes kivitelű fegyver az egyébként is a látványos díszöltözethez tartozó egyik kelléke.

A szakirodalmi források azt bizonyítják, hogy a tűzoltó tisztek a kardot rendszeresített felszerelésként használták. Az is tény, hogy a szálfegyvereket egy idő után törölték a tűzoltó tisztek egyéni felszerelési közül. A kard, a rőzsekés a tűzoltó tiszt egyik szokásos viseletei tárgya volt, ténylegesen csak a dísz(eltgő) öltözet tartozékaként.

A katonánál a szálfegyver adományozása a kiemelkedő szolgálati tevékenység elismerésének, a dicsőretnek az egyik formája, és ez a tűzoltóknál is így van, ők is kaptak, és ma is kapnak ugyanilyen címen dísztört (**6. kép**). Nézzük meg, mit írnak korábban a katonaságnál, rendőrségnél – valamint egykor a tűzoltóságnál is rendszeresített - szálfegyverekről a lexikonok.

Szálfegyver: „*főként támadásra való szúró, vágó vagy ütő fegyver (lándzsa, (ala)bárd, kard, szablya, szurony, tör, csákány, buzogány, stb.*”⁶. Más forrás szerint, „*a szálfegyver hidegfegyver:*

⁴ „**A díszruha:** hivatalos személynek szolgálatával, rangjával együttjáró, ünnepélyes alkalomkor viselt díszes ruhája, főleg egyenruhája; díszöltözethet. (A magyar nyelv értelmező szótára I. kötet A – D, Akadémiai Kiadó Budapest 1984, 1029. oldal.)

⁵ Roncsik Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935. 308. oldal.)

⁶ A magyar nyelv értelmező szótára VI. kötet Sz – Ty, Akadémiai Kiadó Budapest 1980, 49. oldal

egyéni védekezésre szolgáló vágó-, vagy szúrófegyver. Régen igen sok fajtáját használták, jelenleg a szuronyt és a rohamkést alkalmazzák. A derékszíjon hüvelyben hordott oldalfegyvernek is nevezik”⁷.

A kard: „vágó vagy döfő, vagy vágásra és döfésre alkalmas szálfegyver. Főbb alkotórészei a penge és a markolat. A penge lehet egyenes vagy görbe. ... A kardok különböző hosszúságúak lehetnek. ... A markolat 10-20 cm hosszú és kéz megvédésére védő-kersztrúddal, és többnyire még markolatkosárral van ellátva”⁸.

6. kép. Az 1970-es években a tűzoltó tiszteknek is adományozható dísztőr.

A tör: „vagy gyilok rövid pengéjű szálfegyver csak döfésre alkalmas. A kőkorszaktól használják az emberek, a késből fejlődött ki. A középkorban segédfegyver volt, a más fegyvertől megfosztott ember (katona) ellen a leghatásosabb fegyver. A törrel a vértázat nyílásai közé lehetett hatolni, illetve a páncéling gyűrűit át lehetett törni. Az előkelő emberek a kard mellett tört is viseltek, így rendszeres hadi eszköz lett, jobboldalt láncon hordták. A tengerészeknél, mint a kézi tusára legalkalmasabb fegyver volt rendszeresítve. A keleti népeknél sokáig nemcsak a katonák, hanem a köznép is viselte, a revolver mellett a törkést is fontos harceszközként alkalmazták”⁹.

A Budapesti hivatásos tűzoltóság egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzata (1881-1897 volt érvényben) szerint a tűzoltó tiszt **oldalfegyvert** viselhet, ami tulajdonképpen egy vadászkés. Miként lesz a vadászkésből rőzsekés? A vadászkés az elődje a rőzsekésnek? A kés és a tör tulajdonságai mindkettőben ötvöződnek. Találgatni lehet. Az biztos, hogy a vadászkés funkciója megváltozik, ha a viselője egy tűzoltó tiszt. A rőzsekés címszóként nem szerepel egyik - általam átnézett - lexikonban sem. (A kérdésekre a választ lásd később.)

A kés: „vágásra, gyakran szúrásra is használt, rendszerint acélból készült, egyenes, nyeles eszköz.”¹⁰

A vadászkés: „széles pengéjű, hegyes, rendszerint kétélű kés, a vadász szúrófegyvere, vágóeszköze.”¹¹

Az előbbi kérdésekre a választ, a bizonytalanság feloldását feltehetően Dr. Kele József a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tűzoltó Szövetség elnöke adja meg. Ő a rőzsekésről a következőképpen ír: „Nem mondom róla mást, mint azt, hogy ez a magyar szó hű fordítása a német *Feschinenmesser*-nek. Diogenes módjára keresem azt az embert, aki nekem meg tudja mondani, hogy

⁷ Katonai lexikon (Zrínyi Katonai Kiadó Budapest 1985), 517. oldal.

⁸ Révai Nagy Lexikona 11. kötet 254. oldal.

⁹ Révai Nagy Lexikona 18. kötet 408 – 409. oldal.

¹⁰ A magyar nyelv értelmező szótára III. kötet H - Kh (Akadémiai Kiadó Budapest 1979) 887. oldal.

¹¹ A magyar nyelv értelmező szótára VII. kötet U - Zs (Akadémiai Kiadó. Budapest 1980) 144-145. oldal.

*ez a németbe ojtott osztrák szerszám miről jó a rendfenntartónak, tűzfelügyelőnek. Mert én még elég hosszú tűzoltói pályámon még egyszer sem láttam villogóan kivont rőzsekést.”*¹²

A szálfegyver, kard, tör, kés megfogalmazásából egyértelműen kiderül, hogy - a tűzoltóságnál rendszeresített ilyen hidegfegyverek - az eredeti funkciójuk szerint semmiféleképpen nem kerültek alkalmazásra. A tűzoltóknál a szó igaz értelmében az ünnepi öltözet díszítőelemei voltak, még akkor is, ha a korabeli leírások ezt nem egyértelműen erősítik meg.

A tűzoltó díszkard

A korabeli szakirodalom tanulmányozása alapján nem lehet egyértelműen meghatározni, hogy mely időponttól viseltek a tűzoltó tisztek kardot. Egyes források szerint a kard az 1900-as évek elején került be a tűzoltó tisztek egyéni felszerelési közé, más nem hiteles források (elbeszélők) szerint a tűzrendészeti felügyelők viseltek legelőször kardot. Mivel nem volt egységes öltözködési szabályzat, egyes tűzoltó szervezetek a MOTSZ elnökségének határozatait csak ajánlásnak fogadták el, saját döntéseik alapján öltözködtek, így egyeseknél a tűzoltó tisztek viselhetek kardot, másoknál nem. A tűzoltó szervezetek szervezeti, egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzatait áttanulmányozva lehetne egyértelműen választ adni, hol tartozott a tisztek egyéni felszerelése közé a kard.

Az egységesítés kérdést napirendre kellett tűzni és megoldást kellett találni, mert „*az 1880. évi pozsonyi nagygyűlésen a tűzoltók ruhájának tarka vegyülete igen érdekes látványt nyújtott. A közönség bírálgatta, hogy melyik egyenruha legfényesebb, legszebb, legcsillogóbb, s legszebbnek az egriek ruháját tartotta, utána következtek sorrendben a nagyváradiak, budapestiek és a fiumeiek.*”¹³

A Szövetség elnökségét a tűzoltó szervezetek folyamatosan ostromolták az öltözködésre vonatkozó elképzeléseikkel, ezért fordult elő, hogy 1894-ben még külföldi szaklap is bírálta a hazai tűzoltók magatartását egyenruha ügyben: „*A magyar tűzoltók, Budapestnek csaknem egyedüli kivételével, képzeldő, hóbortos bolondok, akik nagyobb súlyt fektetnek a szép egyenruhára, mint a komoly szolgálatra.*”¹⁴ (A szolgálatot illetően nem hiszem, hogy igaza van cikk írójának.)

Az tény, hogy Széchenyi Ödön pása korabeli (1897-ben készült) fényképen kardot visel (7. kép), ez bizonyíték egyben arra is, hogy a nem magyar tűzoltók is viseltek kardot. Széchenyi Ödön, a tűzpasa, ekkor a török hadsereg tábornoka, a török tűzoltóság főparancsnoka, mint katona joggal viselt és viselhetett kardot.

7. kép. Széchenyi Ödön a tűzpasa karddal, budapesti látogatásakor magyar tűzoltó tisztekkel

¹² Dr. Kele József : Egyenruházat. (Tűzrendészeti Közlöny XXI. Évfolyam 3. szám. 1923. március 31. 25-26. oldal.)

¹³ Roncsik Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935. 296. oldal.)

¹⁴ Roncsik Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935. 302. oldal.)

Magyar tűzoltó tisztről készült fényképen - talán elsőként – Kék Lajos szövetségi alelnökön (1893-96), elnökön (1896-0901) látható kard (8. kép). Az tisztán megállapítható, hogy bal kezének hüvelykujját a kard markolatában tartja. Az öltözködéssel kapcsolatos – korábban vázolt – anomáliák miatt fordulhatott elő, hogy a Magyar Tűzoltótisztek Országos Egyesületének közgyűlésén résztvevők csoportképén, amely 1914-ben készült, látható egy tiszt, az ülők második sorában középen, aki kardot visel (9. kép).

A Tűzoltó Múzeumban is található kardok. A kardok díszítő elemei rézdomborítású tűzoltó szimbólumok (sisak, balta, létra, tömlő, ÖT felirat, stb. lásd később.)

8. kép. Kék Lajos szövetségi alelnök (1893-96), és elnök (1896-1901) karddal.

9. kép: Kardot viselő tűzoltó tiszt a második sorban ülők között középen /jobbról a hatodik/ (1914)

10. kép: A Tűzoltó Múzeumban kiállított rőzsekés tokban

11. kép: A Tűzoltó Múzeumban kiállított rőzsekés tok nélkül

A tűzoltó rőzsekés

A budapesti hivatásos tűzoltóság egyenruházatának (1881-1897-ig érvényes) leírása szerint a tisztek felszerelési tárgyai közé oldalfegyver is tartozott. „Az **oldalfegyver** megfelelő hosszúságú **vadászkés**, csontmarkolattal, aranyozott ellenző és védővel. A hüvely fekete lakkbőrből készült és alul megfelelő hosszú aranyozott csúccsal van ellátva. A szíjzatoknak külső része aranyhímzéssel van fedve, a többi része egyszerű bőrből áll.”¹⁵

A kispesti önkéntes tűzoltóság „közreműködésével” létrejött bizottság 1907. október 27-én többek között az alábbi javaslatot tette: **A tiszti balta helyét a rőzsekés foglalja el.**¹⁶ (Ezek némelyikét a Tűzoltó Múzeum kiállításán is látható **10., 11. kép**). Az MOTSZ elnöksége 1907. április 20-i ülése a sima sárgaréz tokfejjel és csúccsal, fekete bőrtokkal, fekete csontfogantyúval, a tokon a zárkapocshoz való fülekkel és a fogantyú védőpajzsán tűzoltójelvényel ellátott egyszerű rőzsekést fogadta el.¹⁷ A rőzsekést nemcsak az önkéntesek, hanem a városi és a budapesti tűzoltók is viselték. Rőzsekést viselnek Dr. Óváry Ferenc alelnök (**12. kép**), és Dr. Marinovits Imre (**13. kép**). A rőzsekések különféle kivitelben készültek, volt szarvasagancs nyéllal készült, fűrészfogazatú éllel készült is.

12. kép: Dr. Óváry Ferenc MOTSZ alelnök rőzsekést visel

13. kép: Dr. Marinovits Imre díszöltözetben rőzsekéssel

¹⁵ Budapesti hivatásos tűzoltóság. Egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzata (1881-1897). 27. oldal. (Tűzoltó Múzeumban a katalógus száma: 4372.)

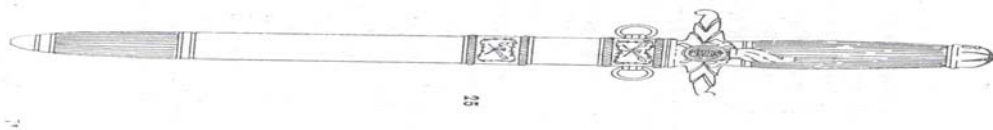
¹⁶ Roncsik Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935. 305. oldal.)

¹⁷ U.a.m.e. Roncsik 306. oldal.

A Magyar Tűzoltó Szövetség is egyetértett abban, hogy a tűzoltó tisztek oldalfegyvert viseljenek az 1940-ben kiadott egyenruházati és öltözködési szabályzat szerint a **rőzsekés** „vadászkés alakú 36 cm hosszú - markolatból, pengéből és hüvelyből álló oldalfegyver. A markolatot szürkére színezett fából, függőlegesen rovátkázva kell készíteni. A markolat felső végére a sisak fémből készült stilizált kicsinyített mását, alsó végére pedig színes zománcos tűzoltói jelvénnel díszített stilizált lángalakú, 9 cm hosszú fém kézvédőt kell szerelni. A markolat hossza 12 cm. Leghosszabb átmérője (legnagyobb szélessége) pedig 3 cm. A pengét a hüvelynek megfelelő alakúra, acélból nikkelezve, kettős éllel kell készíteni. A hüvely felső végén és felső végétől 5 cm távolságra egy-egy, egyenként 2 1/2 cm széles verettel, alsó végén pedig 7 cm széles díszítéssel kell ellátni. A felső veretek alsó és felső szélén 4 mm széles fonott zsinóralakú dísz, ezek között pedig levelekből álló négyzetes keretben két keresztbefektetett lánggal égő fáklyán egy hosszúnyelű tűzoltóbaltát látható. Az alsó díszítés a hüvelyen keresztbefutó négy darab, egyenként 1 1/2 mm széles és kb. 1/2 mm mély barázda, melyeknek egymástól távolsága felülről számítva 3, 48, 3 mm. A második és harmadik barázda között lévő hüvelyrész függőlegesen rovátkázott. A pengének hüvelyből kiesését a markolatba és a hüvelybe épített zár akadályozza, a rőzsekésnek a csatlékra erősítését pedig a felső veretek középvonalában a hüvely jobb és bal szélére erősített egy-egy, egyenként 10 mm átmérőjű fémkarika teszi lehetővé.”¹⁸ A rőzsekés a 14. és rajza 15. képen látható.

14. kép: A rőzsekés és tokja

15. kép. A rőzsekés rajza

¹⁸ Tűzrendészeti szervek egyenruházata és öltözködése és tiszteletadása szabályzat. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Magyar Királyi Állami Nyomda, Budapest 1940. 42-43. oldal.)

A rőzsekések beszerzésére felhívó hirdetések a Tűzrendészeti Közlönyben is megjelentek, tekintsük meg az 1942. január 15-i számban közzétetteket (16. kép).

Sapkák, rangjelzések, paszományok, gombok, jelvények, rőzsekések, asbestruházat és mindenféle egyéni tűzoltósági felszerelések. Raktárról azonnal szállít
Mátrai Antal és Társa rt. Budapest
Városi üzlet: VI, Teréz-körút 22
T e l e f o n : 1 2 1 - 5 3 8
Gyár: XIII, Lomb-utca 34—36

Tiszti és altiszti rőzsekéseket
legszebb kivitelben szállít
MÉSZÁROS LAJOS műtővösmester
Budapest, VIII, Mária-utca 15
T e l e f o n 3 4 9 - 8 5 9

16. kép. Hirdetések a Tűzrendészeti Közlöny 1942. január 15-i számában

A tűzoltó dísztőr

A tűzoltó tisztek kiemelkedő munkájuk miniszteri elismeréseként dísztört is kaphattak. A 17. képen a Tűzoltó Múzeumban is kiállított az 1970-es években adományozott dísztőr látható.

17. kép. Az 1970-es években adományozott dísztőr

A dísztőr adományozásának gyakorlata napjainkig tart. 1992-ben a belügyminiszter a 17. képen látható tört adományozta tűzoltó tisztnek, a markolatában a következő bevéséssel: „Belügyminisztertől Dr. Arany Sándor ny. t. ezredesnek. A belügyminiszter 1992. I. 9”.

Ez a hagyomány időközben sem változott meg, 2007-ben az állami ünnepeken tűzoltó tiszt is kapott dísztört állami elismerésként (államalapító Szent István napján adományozott a 18. képen látható).

18. kép. 2007-ben adományozott dísztőr

A Tüzoltó Múzeumban kiállított és őrzött szálfegyverek leírása

A Tüzoltó Múzeum tulajdonában dísztőr, tűzoltó kardok, és rözsekések is vannak, ezek egy része - a tanulmányban előbb bemutatott (10., 11., 14., 17.) képeken láthatók, sőt a kiállítótermekben is megtekinthetők, mások raktáron vannak.

Tallózva a gyűjteményében lévő szálfegyverek között sajnálattal kell megállapítani, hogy díszkard csak néhány van, gazdagabb a rözsekés gyűjtemény, akad dísztőr is. Tüzoltó díszkardok, rözsekések nagy számmal találhatóak más múzeumok (Nemzeti Múzeum, Hadtörténeti Múzeum, stb.), gyűjtők, és családi emlékként magánemberek birtokában.

Kard

Tüzoltó tisztikard.

- A készítés ideje: 1895
- Tulajdonosa: Ismeretlen.
- Leírása: 595 mm hosszú acél pengéje nikkelezett. Markolata elefántcsont, kézvédője öntött sárgaréz. Hüvelye vaslemez réz rátétekkel. A rézborításon tűzoltó motívumok. Hordszíja hiányos. Teljes hossza: 810 mm.
- Adományozó: ismeretlen.
- A Múzeumba kerülés ideje: 1961. 08. 01.
- Veszprémből került a Múzeum gyűjteményébe.) /77.14.1./

19. kép. Tüzoltó tisztikard

Rözsekések

Vágvölgyi György rözsekése:

- A készítés ideje: 1900
- Tulajdonosa: Vágvölgyi György
- Leírása: Régi penge felhasználásával készült. A penge egyik oldalára fűrészfogakat reszelték. Kézvédője két tölgyfalevél között makkot ábrázol. Markolata feketére festett fa. A hüvellyel sárgarézborítással. A penge hossza: 245 mm. A teljes hossza: 385 mm.
- Adományozó: Vágvölgyi György t. főtörzsőrmester
- Adományozás ideje: 1961. 09. 14.

Megjegyzés: az adományozó tűzoltó édesapjától kapta a kardot. Vágvölgyi József t. alezredes, országos parancsnok-helyettes, 1985. június 13-án tett bejelentés szerint az édesapja csak kiállítási célra adta kölcsön a rözsekést, amelyet 1985. július 3-án a Tüzoltó Múzeum igazgatója az unoka részére visszaszolgáltató. /77.4.1./

20. kép: Vágvölgyi György rözsekése

Rőzsekés (egyedi darab):

- A készítés ideje: 1930
- Tulajdonosa: Ismeretlen
- Leírása: Régi penge felhasználásával házilag készült. A pengéje 320 mm hosszú. Kézvédője 90 mm széles öntött sárgaréz. Markolata fa, felső végén stilizált tűzoltó sisak. A hüvely vas, alul és felül sárgarézborítással. A borításokon vésett díszítés, alul MTR betűk. A teljes hossza: 447 mm.
- Adományozó: Ismeretlen
- Adományozás ideje: Ismeretlen. /77.3.1./

21. kép: Rőzsekés egyedi darab

Szobotka Rezső rőzsekése:

- A készítés ideje: Ismeretlen
- Tulajdonosa: Szobotka Rezső
- Leírása: A bőrtokban levő egyik oldalán élezett acél penge fekete színű fa nyélben végződik. A nyél végén sárgaréz záródarab, elején tűzoltó jelvény sárgarézből /sisak két keresztbetett baltán/. Kézvédője két tölgyfalevél között makkot ábrázol. Egyik oldalon letörve. A bőrtok felső részén rézlemezről záró rész van kiképezve, melyen a tartóhüvely megfogására egy makk alakú fül van. Alsó részén ugyancsak rézlemez védő van, mely egy kis gömbben végződik. Teljes hossza: 620 mm.
- Adományozó: Bors Miklós diák
- Adományozás ideje: 1962.
- Megjegyzés: Szobotka Rezső (1856-1927) mérnök önkéntes tűzoltó volt 1875-ben Szegeden, majd 1886-90 között Zalaegerszegen. /80.255.1./

22. kép. Szobotka Rezső rőzsekése

Szigetvári Elemér által adományozott rőzsekés

- A készítés ideje: Ismeretlen
- Tulajdonosa: Ismeretlen
- Leírása: Az egyszerű kivitelű rőzsekés acélpengéje egy oldalon élezett, és abba HUBER felirat van beleütve. A penge fa nyélben végződik, illetve a nyél fekete bőrrel van bevonva. Hüvelye fekete bőr, a végein lemezből készült védővel. Hossza: 555 mm.
- Adományozó: Szigetvári Elemér
- Adományozás ideje: 1962. /80.256.1./

23. kép: Rőzsekés (Szigetvári Elemér ajándéka)

Mészáros Lajos féle rőzsekés:

24. kép: Mészáros féle rőzsekés

- A készítés ideje: 1940, Budapest Mária utca 15. Mészáros Lajos a tervező és kivitelező műhelyében (lásd még a **14.**, **15.**, **16. képet**). (Az MOTSZ Tűzrendészeti szervek egyenruházata, öltözködése és tiszteletadása. 1940 c. szolgálati könyv 42. oldalán levő leírás szerint készült, az ábra 99. oldalon található.)
- Tulajdonosa: Ismeretlen
- Leírása: Nikkelezett acél pengéje fa nyélben folytatódik. Kézvédőjén zománcozott koronás magyar címer van stilizált tűzoltó bombán elhelyezve, a bomba alatt két tűzoltó balta keresztbefektetve. A nyél feketére van pácolva és felül sárgaréz tűzoltósíak alakú gombban végződik. A hüvely öntött sárgaréz. Felső részén két fül van kiképezve a derékszíjra történő felakasztáshoz. Súlya: 0,38 kg. Mérete: 35,5 x 9 x 3 cm.
- Adományozó: Ismeretlen
- Adományozás ideje: Ismeretlen. /77.1.1./

Morzsányi féle rőzsekés:

- A készítés ideje: 1939. Budapest.
- Tulajdonosa: Kerekesházi József.
(Morzsányi mester által tervezet, és készített mintadarab.)
- Leírása: Acélpengéje egyik oldalán fűrészfogakkal van ellátva és nikkelezve van. Kézvédője 115 mm hosszú. Markolata fa, feketére festve, felső végén stilizált tűzoltósisak. A hüvely sárgaréz ezüstre festve. Hossza: 395 mm.
- Kerekesházi Józseftől vásárolta a Múzeum.
- Vásárlás 1961.06.16-án
/77.2.1./

25. kép: Morzsányi féle rőzsekés

Rőzsekések fénykép nélkül:

1. Rőzsekés (1).

Rösch Frigyes rőzsekése volt. Jellegzetessége az, hogy a tokja réz. A viszonylag keskeny hosszú penge markolata bőrrel fedett réz zsinórral többszörösen körbe fonva. A tok felső részén tűzoltó embléma (sisak alatt bontóbalták), a derékszíjra történő felerősítéshez a hüvelyen két fül rézkarikával. /77.5.1./

2. Rőzsekés (2).

Acél pengéje feketére festett fa markolatban végződik és stilizált rézből öntött tűzoltó sisakban fejeződik be. Kézvédője öntött sárgaréz, a takaró lemezen tűzoltó motívum. A hüvely bőr, alul-felül sárgarézlemez borítással, a borításokon domborított tűzoltó motívumokkal. (Hasonló a 26. kép látható rőzsekéshez). /77.12.1./

3. Járási tűzrendészeti felügyelői rőzsekés?

A szabályzatban pallosnak nevezett rőzsekés osztrák mintájú (bőr hüvelyen levő ezüsteel futtatott sárgaréz díszek motívumai eltérnek a magyar rőzsekés díszítésétől, az alsó részen levő két szembefordított „F” betű – Freiwillige Feuerwehr – is az osztrák eredetre vall). Hasonlít a járási tűzrendészeti felügyelők rőzsekésére. A 21 mm széles acél pengéje nincs kiélezve, vércsatornás, nikkelezett. (A MOTSZ szervezeti, felszerelési és rangjelzési szabályzata /1898 ill. 1908/ 6. oldala, I. tábla 3. kép az azonosítás alapja.) /77.13.1./

4. Hosszúpengéjű rőzsekés.

A megszokottól hosszabb pengéjű rőzsekés, szép kivitelű. A nikkelezett penge markolata hosszirányba rovátkolt. Tokja bőr, alul-felül aranyozott rézverettel díszítve. A vereten felül létrán keresztbevetett két bontóbaltán tűzoltósisak és szívóömlő, alul veder, kürt és szívóömlő motívumok. Felül 2 db. 17mm átmérőjű karika a felfüggesztéshez. A tok

mérete: 60 x 7,5 x 2 cm. Medgyesi Istvántól vásárolta a Múzeum 1967. június 15-én. /81.36.1./

5. Osztrák rőzsekés.

A nikkelezett acél pengéjű rőzsekés jellegzetessége az, hogy a penge fokán 13 db 15 mm-es ferde fogazást képeztek ki. A fa nyél feketére festett, felül stilizált tűzoltó sisakban végződik. Kézvédője a tör hegye felé hajlik, rajta mindkét oldalon tűzoltó embléma. A pengén még egy takaró rész is van, ezen babér- és tölgyág övez egy tűzoltó sisakot, ami alatt két keresztbetett baltát szalag fog össze. A bőrtok tetején és alján sárgaréz veret. Minden sárgaréz rész ezüstözve van. Az alsó vereten két egymásba font „F” betű – Freiwillige Feuerwehr rövidítéseként. Felső veretéhez rugós horogban végződő bőrhordszív csatlakozik. Súlya: 0,68 kg. Mérete: 490 x 90 x 35 mm. A Bizományi Áruháztól vásárolta a Múzeum 1973. 02. 09-én. /81.37.1./

Rőzsekés Sopronból:

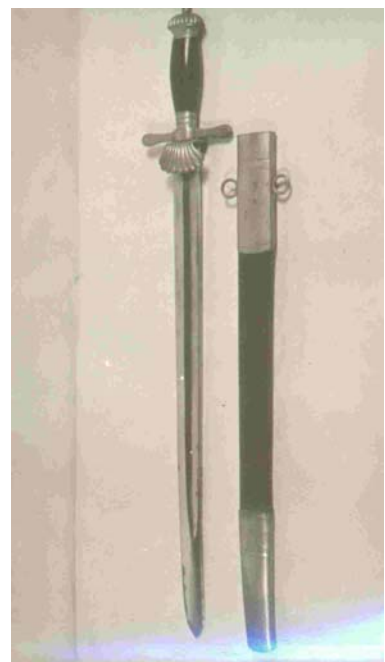

- A készítés ideje: Ismeretlen.
- Tulajdonosa: Ismeretlen. (Minárovics János volt múzeumigazgató gyűjtötte be a soproni alosztálytól.)
- Leírása: 387 mm hosszú pengéje nikkelezett és egyik oldalon van élezve. Kézvédője 105 mm öntött sárgaréz. A markolata feketére festett fa, mely stilizált tűzoltó sisakban végződik. A hüvely bőrből készült, alul és felül sárgarézlemez borítással, a borításokon domborított tűzoltó motívumokkal. Teljes hossza 550 mm.
- Sopronból került a Múzeumba.
- A begyűjtés ideje. 1960. 10.03. /77.6.1./

26. kép. Rőzsekés Sopronból

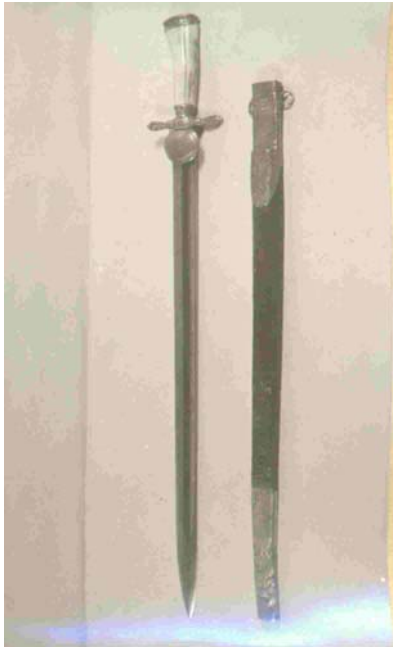
Rőzsekés Baranyából (Pécsről?):

- A készítés ideje: 1890 (Pécs?)
- Tulajdonosa: A Megyei Tűzoltó Szövetség titkára viselte (Déri János tű. főtörzsőrmester közlése szerint).
- Leírása: A rőzsekés nem tűzoltó jellegű. Nikkelezett acélpengéje egyik oldalán élezett és 505 mm hosszú. Markolata feketére festett fa. Kézvédője 110 mm, krómozott, a markolata felső vége fogazott zárórészben végződik. Hüvelye bőr, alul és felül krómozott rézlemez borítással. A felsőn két karika van a felfüggesztéshez. Teljes hossza 650 mm.
- Adományozó: Baranya megyei Osztályparancsnokság.
- Adományozás ideje: 1954.12.16-án. /77.7.1./

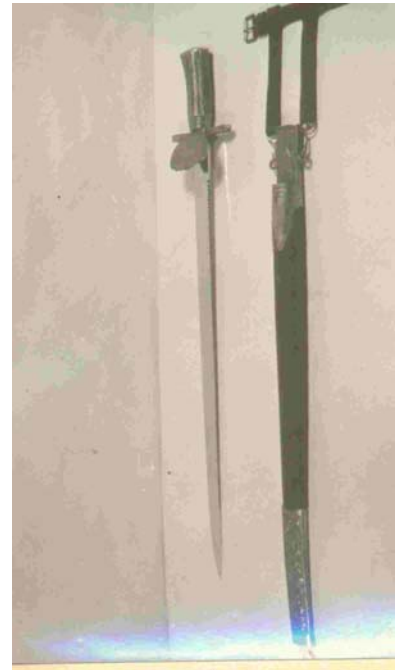
27. kép: Rőzsekés Baranyából

Bauer Szilárd rőzsekése:

- A készítés ideje: Ismeretlen
- Tulajdonosa: Bauer Szilárd
- Leírása: 522 mm acélpengéje szarvasagancsos nyélben végződik. Hüvelye bőr, alul és felül rézlemez borítással. A hüvely úgy van kiképezve, hogy abba egy kis pengét is betoltak /ez hiányzik/. A rézborításokon domborított díszítés. Teljes hossza 670 mm.
- Adományozó: Bauer Szilvia
- Adományozás ideje: 1959 /77.8.1./

28. kép: Bauer Szilárd rőzsekése.

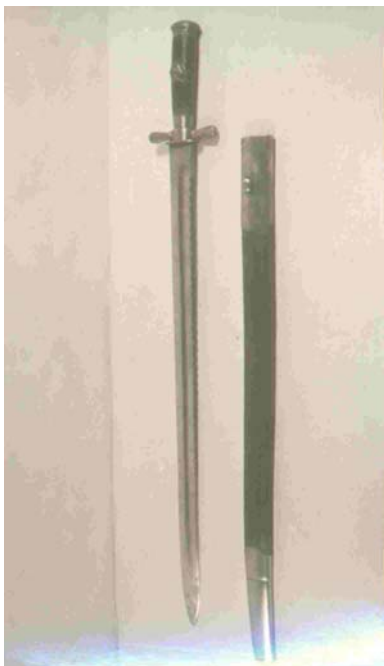

29. kép: Rőzsekés (3)

Rőzsekés (3):

- A készítés ideje: Ismeretlen.
- Tulajdonosa: Ismeretlen
- Leírása: Acélpengéje igen szép munka. Egyik oldalán duplasoros fűrészfogazással, hossza 535 mm, nikkelezett. Markolata szarvasagancs, a kézvédőn VI betűk. A bőrhüvely alsó és felső részén vert díszítésű rézlemez-borítás. A hüvelyen kis penge részére is van tartó kiképezve (a kis penge hiányzik). A rőzsekés hordszíjon függ. Teljes hossza 700 mm.
- Adományozó: Ismeretlen.
- Adományozás ideje: Ismeretlen. /77.9.1./

Alparancsnoki rőzsekés:

- A készítés ideje: Ismeretlen
- Tulajdonosa: Ismeretlen
- Leírása: 555 mm hosszú acélpengéje egyik oldalán duplasoros fűrészfogazás van. Markolata fa, melyen sárgaréz tűzoltójelvény (sisak alatta két balta keresztbetéve) adja meg a tűzoltó jelleget. Kézvédője vas, 98 mm-es. Bőrhüvelye fekete színű, alul és felül vaslemez-borítással. Teljes hossza 720 mm.
- Adományozó: Baranya megyei Osztályparancsnokság?.
- Adományozás ideje: ismeretlen. /77.10.1./

30. kép: Alparancsnoki rőzsekés

A szálfegyverek tűzoltó motívumai

A rőzsekéseken található tűzoltó motívumok közül néhány kinagyítva.

31. kép. Az 1940-ben rendszeresített rőzsekés tűzoltó motívumai (a 14. kép részlete)

Tűzoltó motívumok a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség által 1940-ben rendszeresített rőzsekésen (31. kép):

1. A markolat felső végén fémből készült sisak stilizált kicsinyített mása.
2. A markolat alsó végén színes zománcos magyarcímerrel díszített stilizált lángalakú, 9 cm hosszú fém kézvédő.
3. A hüvely felső végén a két veret alsó és felső szélén 4 mm széles fonott zsinóralakú dísz, ezek között pedig levelekből álló négyszögletes keretben két keresztbefektetett lánggal égő fáklyán egy hosszúnyelű tűzoltóbalta.

32. kép. A Tűzoltó Múzeumban kiállított rőzsekés markolatának tűzoltó motívumai

A 32. képen látható rőzsekés markolatának tűzoltó motívumai:

1. A markolat felső végén fémből készült sisak stilizált kicsinyített mása.
2. A markolat közepén egymásra helyezett „Ö és T” betűk (Ö – önkéntes, T – tűzoltó).

33. kép. Disztőr, díszkard (részlet) hüvelyén lévő tűzoltó motívumok

A 33. képen látható disztőr és díszkard hüvelyén levő tűzoltó motívumok:

(Kútvölgyi Mihály: *Tűzre, vízre vigyázzatok!* című könyvének 113. oldalán található kép az aláírásától eltérően két rőzsekést ábrázol.)

1. A baloldali hüvely rézveretének felső részén egy elnyújtott körben két keresztbevetett tűzoltó baltán egy tűzoltó sisak.
2. A jobboldali hüvely rézveretének felső részén egy körszerű síkidomban két keresztbevetett tűzoltó baltán egy tűzoltó sisak.
3. A baloldali rézveret középső részén két keresztbevetett hosszúnyelű tűzoltó baltára helyezett tűzoltó létra, rajta tűzoltó tömlő és sisak.
4. A jobboldali rézveret közepén két keresztbevetett hosszúnyelű tűzoltó baltán egy tűzoltó sisak, rajta egy makk.

A 33. képen bemutatott tűzoltó motívumok, és egyéb díszítések – alakra, színre - eltérnek egymástól, feltehető azért, mert a rőzsekések nem egyazon műhelyben készültek, vagy pedig eleve a két tárgynak más-más díszítő elemeket képzeltek el a tervezők és kivitelezők.

A **kardokon** is - hasonlóképpen, mint a rőzsekéseken – találhatók tűzoltó motívumok. Ez alól talán kivételt képeznek azok a kardok, amelyet a **34. képen** látható temesvári tűzoltók viselnek. Esetükben különleges az is, hogy a jobboldali személynek a kardon kívül baltája is van.

34. kép. Szabad királyi Temesvár város Önkéntes Polgári Tűzoltó Karának tagfelvételi lapján látható tűzoltók egyenruhában és karddal, az emléklapot 1871. március 5-én kapta dísztaggá fogadott tulajdonosa

A Tűzoltó Múzeum gyűjteményében található díszkard (**35. kép**) hüvelyének alsó (**36. kép**), középső (**37. kép**) és felső (**38. kép**) veretén is találhatók tűzoltó motívumok.

35. kép. A Tűzoltó Múzeum gyűjteményének egyik díszkardja

36. kép. A díszkard hüvelye alsó veretének tűzoltó motívuma

Az alsó veret motívumai:
függő tűzoltóvödör az öt körbe kerítő tömlőn, az alsó végén keresztbevetett tömlőn egy nyolcas alakot formázó függő tűzoltó kötél, a nyolcas alsó részén átbujtatott kürt, alatta rá csaknem merőlegesen egy elfektetett kard..

A középső veret motívumai:
két hosszúnyelű keresztbevetett bontóbalta, rajta stilizált sisak

A felső veret motívumai:
két hosszúnyelű keresztbevetett bontóbalta, rajta tűzoltó létra, azon stilizált tűzoltó sisak, O alakot formáló tűzoltó tömlő a felső részén sisakkal takarva, összeérő alsó végekkel.

37. kép. A díszkard hüvelye középső veretének tűzoltó motívumai

38. kép. A díszkard hüvelyé felső veretének tűzoltó motívumai

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] TARJÁN Rezső – MINÁROVICS János: Az önkéntes tűzoltóságok történetéből (Belügyminisztérium Tűzrendészeti Országos Parancsnoksága, Budapest 1968,
- [2] A magyar nyelv értelmező szótára I. kötet A – D (Akadémiai Kiadó Budapest 1984.)
- [3] A magyar nyelv értelmező szótára VI. kötet Sz – Ty (Akadémiai Kiadó Budapest 1980.)
- [4] Katonai lexikon (Zrínyi Katonai Kiadó Budapest 1985),
- [5] Révai Nagy Lexikona 11. kötet (a kard címszó).
- [6] Révai Nagy Lexikona 17. kötet (a szálfegyver címszó).
- [7] Révai Nagy Lexikona 11. kötet (a tör címszó).
- [8] A magyar nyelv értelmező szótára III. kötet H – Kh (Akadémiai Kiadó Budapest 1980.)
- [9] Budapesti hivatásos tűzoltóság. Egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzata (1881-1897). 27. oldal. (Tűzoltó Múzeumban a katalógus száma: 4372.)
- [10] Tűzrendészeti szervek egyenruházata és öltözködése és tiszteletadása szabályzat. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Magyar Király Állami Nyomda, Budapest 1940.)
- [12] A magyar nyelv értelmező szótára VII. kötet U - Zs (Akadémiai Kiadó Budapest 1980) 144-145. oldal.
- [13] RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935.)
- [14] Tűzrendészeti Közlöny 1923.
- [15] MINÁROVICS János: Tűzoltó egyéni felszerelések. (2007, kézirat).
- [16] Budapesti hivatásos tűzoltóság. Egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzata (1881-1897). (Tűzoltó Múzeumban a katalógus száma: 4372.)
- [17] Tűzrendészeti Közlöny 1942

A KÉPEK JEGYZÉKE ÉS FORRÁSA

1. Az aradi önkéntesek tagfelvételi lapja, a kép szélein egyenruhát viselők tűzoltók láthatók
Forrás: TARJÁN Rezső – MINÁROVICS János: Az önkéntes tűzoltóságok történetéből (Belügyminisztérium Tűzrendészeti Országos Parancsnoksága, Budapest 1968, 9. oldal.
2. A budapesti tűzoltók által 1874-ben javasolt egyenruha
Forrás: TARJÁN Rezső – MINÁROVICS János: Az önkéntes tűzoltóságok történetéből (Belügyminisztérium Tűzrendészeti Országos Parancsnoksága, Budapest 1968, 20. oldal.
3. Az 1880-ban elfogadott egyenruha.
Forrás: RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935.) 297. oldal.
4. Az első rangjelzési szabályzat (1880)
Forrás: TARJÁN Rezső – MINÁROVICS János: Az önkéntes tűzoltóságok történetéből (Belügyminisztérium Tűzrendészeti Országos Parancsnoksága, Budapest 1968, 22. oldal.
5. Az 1887-ben viselt egyenruha.
Forrás: TARJÁN Rezső – MINÁROVICS János: Az önkéntes tűzoltóságok történetéből (Belügyminisztérium Tűzrendészeti Országos Parancsnoksága, Budapest 1968, 24. oldal.

6. Az 1970-es években a tűzoltó tiszteknek adományozható dísztőr.
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
7. Széchenyi Ödön a tűzpasa karddal, budapesti látogatásakor magyar tűzoltó tisztekkel.
Forrás: RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935.) 145. oldal.
8. Kék Lajos szövetségi alelnök elnök karddal.
Forrás: RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935.) 134. oldal.
9. Kardot viselő tűzoltó tiszt, a második sorban ülők között középen /jobbról a hatodik/ (1914)
Forrás: RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935.) 223. oldal.
10. A Tűzoltó Múzeumban kiállított rőzsekés tokkal
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
11. A Tűzoltó Múzeumban kiállított tűzoltó rőzsekés tok nélkül
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
12. Dr. Óváry Ferenc MOTSZ alelnök rőzsekést visel
Forrás: RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935.) 151. oldal.
13. Dr. Marinovits Imre díszöltözetben rőzsekéssel
Forrás: RONCSIK Jenő: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930. (Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. Városi nyomda, Debrecen 1935.) 265. oldal.
14. A rőzsekés és tokja.
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
15. A rőzsekés rajza
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
16. Hirdetés a Tűzrendészeti Közlöny 1942. január 15-i számában
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
17. Az 1970-es években adományozott dísztőr
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele)
18. 2007-ben adományozott dísztőr
Forrás: Az OKF képarchívuma (A 2007 évi államalapító Szent István Napi ÖTM-i ünnepségen készült felvétel részlete)
19. Tűzoltó tisztikard. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
20. Vágvölgyi György rőzsekése. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
21. Rőzsekés egyedi darab. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
22. Szobotka Rezső rőzsekése. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
23. Rőzsekés (Szigetvári Elemér ajándéka). Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
24. Mészáros féle rőzsekés. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
25. Morzsányi féle rőzsekés. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
26. Rőzsekés Sopronból. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
27. Rőzsekés Baranyából. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
28. Bauer Szilárd rőzsekése. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
29. Rőzsekés (3). Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
30. Alparancsnoki rőzsekés. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma
31. Az 1940-ben rendszeresített rőzsekés tűzoltó motívumai. (A 14. kép részlete.)
32. A Tűzoltó Múzeumban kiállított rőzsekés markolatának tűzoltó motívumai.
Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
33. Dísztőr, díszkard (részlet)
Forrás: Kútvolgyi Mihály: Tűzre, Vízre vigyázzatok. (COLORPLAST, 1989) 113. oldal.
34. Szabad királyi Temesvár város Önkéntes Polgári Tűzoltó Karának tagfelvételi lapján látható tűzoltók egyenruhában és karddal, az emléklapot 1871. március 5-én kapta dísztaggá fogadott tulajdonosa. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
35. A Tűzoltó Múzeum gyűjteményének egyik díszkardja. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
36. A díszkard hüvelye alsó veretének tűzoltó motívuma. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
37. A díszkard hüvelye középső veretének tűzoltó motívumai. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).
38. A díszkard hüvelye felső veretének tűzoltó motívumai. Forrás: A Tűzoltó Múzeum archívuma (a szerző saját felvétele).